

I. Actele de procedură din perspectiva activității avocatului

1. Cererea de chemare în judecată.

1.1. Clarificarea teoretică a diferențelor dintre acțiunea civilă și cererea de chemare în judecată. Consecințele de ordin practic ale distincției.

1.2. Aspecte anterioare formulării cererii de chemare în judecată. Identificarea corectă de către avocat a obiectului acțiunii pe care intenționează să o promoveze prin introducerea unei cereri de chemare în judecată. Consecințele identificării obiectului acțiunii asupra unor condiții formale interne sau externe cererii de chemare în judecată (obiectul cererii de chemare în judecată, existența unor proceduri prealabile, competența de judecată, taxa judiciară de timbru).

1.3. Condițiile de formă ale cererii de chemare în judecată. Sancțiuni posibile în cazul încălcării condițiilor atașate formei cererii de chemare în judecată (indicarea incompletă a obiectului cererii, neindicarea părții adverse, neindicarea sau indicarea greșită a temeiului de drept al cererii de chemare în judecată, neindicarea probelor ce susțin cererea, procura pentru exercițiul dreptului de chemare în judecată, neindicarea domiciliului ales în vederea comunicării actelor de procedură în cazul formulării cererii de către o persoană cu domiciliul în străinătate, neplata taxei judiciare de timbru etc). Modalități de corijare a viciilor formei cererii de chemare în judecată.

1.4. Condiții de formă în cazul anumitor cereri de chemare în judecată: în materie de divorț; în materie de partaj; în contencios administrativ; în materie comercială; somații de plată; măsuri asigurătorii.

1.5. Reglementări comunitare cu privire la anumite cereri de chemare în judecată: Regulamentul CE nr. 861 din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă; Regulamentul CE nr. 1896 din 12 decembrie 2006 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei proceduri europene de somație de plată.

2. Aspecte procedurale specifice cererilor de intervenție și de chemare a terților în procesul civil.

2.1. Aspecte comune și aspecte diferite ale cererii de intervenție față de cererea de chemare în judecată (obiectul, competența, taxa de timbru etc.).

2.2. Cererea de chemare în judecată a altor persoane. Tendințe existente în practica instanțelor de a aplica această cerere unor situații improprii ei, în încercarea de eludare a dispozițiilor art. 132 alin. 1 C. pr. civ.

2.3. Arătarea titularului dreptului. Probleme ridicate de refuzul reclamantului de a schimba pârâțul cu cel arătat ca titular al dreptului.

3. Specificul actelor de dispoziție.

4. Aspecte procedurale specifice actelor de citare și comunicare a actelor de procedură.

4.1. Vicii relative la citare și comunicare – vicii privind forma și vicii privind termenele.

4.2. Consecințele nelegalei citări sau comunicări a actelor de procedură.

5. Condiții de formă privind cererile de exercitare a căilor de atac.

II. Mijloace procesuale privind apărarea în procesul civil

1. Apărări de fond și excepții. Distincții.

1.1. Regimul juridic diferit al excepțiilor și al apărărilor de fond. Implicațiile acestei distincții în formularea de către avocat a actelor specifice apărării în procesul civil (momentul și modalitatea de invocare, modalitatea în care instanța este obligată să analizeze apărățile de fond sau excepțiile invocate de părți).

1.2. Regimul juridic al unor apărări de fond care, prin terminologia consacrată, induc ideea de excepție: *exceptio mali processus*;

- excepția de neexecutare a contractului;

- excepția de nelegalitate a actului administrativ;
  - excepția de neconstituționalitate etc.
- 1.3. Analizarea problemelor ridicate în practica judiciară de diferitele excepții:
- excepții privind condițiile de exercițiu ale acțiunii civile;
  - excepția puterii de lucru judecat și puterea de lucru judecat ca efect al hotărârii judecătorești;
  - excepții privitoare la competența instanței;
  - excepții privitoare la compunerea și constituirea instanței;
  - excepția de imunitate de jurisdicție;
  - excepția abuzului de drept procesual.
2. Tehnici de adaptare a mijloacelor de apărare în cazul unor proceduri speciale:
- specificitatea apărărilor în cazul ordonanței președințiale;
  - apărări specifice cererilor de somație de plată;
  - apărări specifice proceselor de insolvență;
  - apărări specifice procedurilor ce implică măsuri jurisdicționale provizorii (măsuri asigurătorii, asigurare de dovezi, cereri de suspendare a executării hotărârilor judecătorești, cereri de suspendare a actelor administrative etc.);
  - apărări specifice proceselor angajate în materia ieșirii din indiviziune, divorțului, contenciosului administrativ.
3. Adaptarea mijloacelor de apărare particularităților procesului arbitral.

III. Probele în procesul civil

1. Propunerea probelor în vederea admiterii administrării acestora.
- 1.1. Termenul la care se pot propune probe în primă instanță, în apel, în recurs, în revizuire.
- 1.2. Analizarea admisibilității probelor solicitate.
- 1.3. Justificarea pertinentei și concludenței probelor solicitate.
- 1.4. Natura încheierii de admitere a probelor. Posibilitatea instanței de a reveni motivat asupra probelor încuviințate.
- 1.5. Procedura de asigurare a dovezilor.
2. Tehnici de administrare a probelor.
- 2.1. Administrarea probei prin înscrisuri. Verificarea de scripte și procedura falsului, cercetarea falsului pe cale incidentală în cazul în care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală. Înscrisul și începutul de dovadă scrisă – distincții și implicații sub aspectul probatorului. Înscrisul electronic – valoare probatorie.
- 2.2. Tehnica administrării probei prin depozițiile martorilor. Aspecte privind forța juridică, aprecierea și gradul de credibilitate al probei prin depozițiile martorilor în contextul socio-cultural actual. Tipologia martorului; adaptarea întrebărilor față de tipologia martorului. Mărturii directe și indirecte – relevanță probatorie. Confruntarea martorilor.
- 2.3. Interogatoriul. Luarea interogatoriului în cazul persoanelor juridice. Luarea interogatoriului în cazul persoanelor cu domiciliul în străinătate. Consecințele procesuale ale refuzului de a răspunde la interogatoriu sau neînfrățării la luarea interogatoriului. Sancțiunea în cazul nedeunerii interogatoriului în vederea administrării acestuia, în termenul stabilit de instanță. Forța probantă a mărturisirii în formă calificată și în formă complexă. Aprecierea instanței asupra mărturisirii – situația proceselor simulate, situația eludării unor dispoziții procedurale imperative prin mărturisire.
- 2.4. Expertiza. Expertiza judiciară și extrajudiciară – forța probatorie a expertizei extrajudiciare. Cazuri în care expertiza este obligatorie (expertiza psihiatrică în materia punerii sub interdicție, expertiza prețuitoare a bunului gajat, expertiza pentru stabilirea raportului în natură în cazul unei societăți comerciale cu răspundere limitată cu asociat unic și altor cazuri în materia societăților comerciale, expertiza pentru stabilirea valorii imobilului pentru acordarea măsurilor reparatorii în echivalent conform Legii nr. 10/2001, în materie de expropriere) și cazuri în care expertiza este considerată în jurisprudență ca fiind o probă indispensabilă (ex: stabilirea paternității sau tăgăda paternității, acțiuni în grănițuire etc.). Capacitatea instanțelor de a cenzura concluziile expertului desemnat și pericolul transformării unor procese în așa-zise *processe expectrale*. Rolul avocatului – prin conlucrarea cu expertul parte, de a genera acele argumente de ordin tehnic și de a le prezenta

într-o formă perceptibilă judecătorului, de natură să evidențieze carențele raportului de expertiză. Mijloace procedurale: obiecțiuni, lămuriri, cereri de refacere a raportului de expertiză, o nouă expertiză, completarea raportului de expertiză.

3. Particularități în administrarea probelor în cazul proceselor în care se aplică dispozițiile speciale privind accelerarea judecăților în materia restituirii proprietăților funciare.

4. Particularități ale administrării probelor în procesele de partaj.

5. Aspecte privind administrarea probelor de către avocați.

IV. Hotărârea judecătorească și mijloacele procedurale de atacare a acesteia. Căile de atac

1. Hotărârea judecătorească. Cuprinsul acesteia. Aspecte jurisprudențiale privind tipologia viciilor hotărârii judecătorești.

2. Determinarea corectă a căii de atac susceptibile a fi exercitată într-o cauză. Hotărâri susceptibile de apel – hotărâri susceptibile de recurs.

2.1. Probleme determinate de aplicarea art. 282/1 alin. 1 C. pr. civ. Litigii evaluabile în bani și litigii al căror obiect nu este evaluabil în bani – examen al practicii judecătorești.

2.2. Probleme determinate de aplicarea art. 282/1 alin. 2 C. pr. civ. Înțelesul sintagmei de „*plângeri împotriva autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și a altor organe cu astfel de activitate*”.

2.3. Modalități în care legea desemnează faptul că o hotărâre judecătorească nu poate face obiectul apelului – analiza textelor legale incidente și a jurisprudenței.

2.4. Consecințele practice ce le implică determinarea greșită a căii de atac de reformare susceptibile de a fi exercitată într-o cauză. Remedii posibile.

2.5. Recurs – Revizuire. *Plus petita* și *minus petita*. Problema existenței unor hotărâri potrivnice. Obiectul revizuirii. Determinarea corectă a hotărârilor susceptibile de a fi revizuite.

2.6. Recurs – Contestație în anulare de drept comun. Situația în care partea nu a fost legal citată la judecata unei cauze, hotărârea fiind recurabilă dar termenul de recurs curge de la pronunțare. Exemplu – hotărârea de constatare a perimării cererii de apel. Necompetența instanței – compunerea greșită a instanței. Distincții. Necompetența – depășirea atribuțiilor puterii judecătorești. Distincții. Obiectul contestației în anulare de drept comun și condițiile de admisibilitate ale acesteia.

3. Probleme ce le implică judecata în căile de atac.

3.1. Limitele judecății. Probleme generate de caracterul devolutiv al apelului. Problema formulării unor cereri noi în apel. Înțelesul expresiei „*cereri noi*”. Analiza motivelor de recurs prin prisma jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție. Noțiunea de „control de legalitate” și reflectarea acesteia în jurisprudența instanțelor de recurs. Judecata cererilor de revizuire întemeiate pe art. 322 pct. 5 și 7 C. pr. civ. – analiza jurisprudenței. Calitatea procesuală în căile de atac. Situația atacării de către creditorul chirografar. Posibilitatea formulării cererilor de introducere în cauză a unor terți în cadrul judecării cererii de revizuire.

3.2. Soluțiile pe care le poate adopta instanța de apel și instanța de recurs. Situații când instanța de apel dispune trimiterea cauzei pentru rejudecare la prima instanță – examen al jurisprudenței. Situații în care instanța de apel anulează procedura urmată în fața primei instanțe și pronunță o hotărâre definitivă. Cazuri ce impun casarea cu trimitere atunci când tribunalele sau curțile de apel judecă ca instanțe de recurs. Cazuri ce impun casarea cu reținere la Înalta Curte de Casație și Justiție. Efectele casării – limitele rejudecării în fond după casare și regulile aplicabile acestei judecăți.

V. Executarea silită

1. Titluri executorii – analiză asupra jurisprudenței în legătură cu titlurile executorii (cambia și biletul la ordin – necesitatea învestirii, contractul de credit bancar – necesitatea învestirii, contractul de asistență juridică încheiat înainte de intrarea în vigoare a legii ce îi atribuie calitatea de titlu executoriu – aspecte privind aplicarea în timp a legii, problema titlurilor executorii convenționale etc.).

2. Aspecte privind activitatea avocațială din perspectiva creditorului.
  - 2.1. Redactarea și înregistrarea cererii de executare silită. Determinarea organului de executare competent. Elementele de conținut ale cererii. Înregistrarea cererii la executorul judecătoresc. Cheltuielile de executare.
  - 2.2. Încheierea de încuviințare a executării silite – situația utilizării concomitente a mai multor forme de executare silită în vederea realizării aceleiași creanțe (*o singură încheiere de încuviințare?*).
  - 2.3. Executarea obligațiilor de *a face* sau *a nu face*.
3. Aspecte privind activitatea avocațială din perspectiva debitorului.
  - 3.1. Mijloace procedurale de sancționare a nelegalității executării. Recursul împotriva încheierii de încuviințare a executării silite. Contestația la executare. Mijloace de “temporizare” a executării silite. Distincție între cazurile de suspendare a executării. Invocarea beneficiului de discuțiune sau a altor mijloace cu efect de temporizare a executării.
  - 3.2. Perimarea și prescripția executării silite, incidente ce conduc la încetarea executării.
  - 3.3. Întoarcerea executării silite.
4. Particularitățile executării silite în cazul creanțelor bugetare.

Jurisprudența relevantă

- Deciziile pronunțate în materie procesual civilă în rezolvarea recursurilor în interesul legii.
- Deciziile Curții Constituționale cu privire la soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate relative la dispoziții cuprinse în Codul de procedură civilă.
- Hotărâri CEDO:

Nunes Dias c. Portugalia,
 Weismann c. României,
 Larco și alții c. României,
 S.C. Marolux S.R.L. și Jacobs c. României,
 Kreuz c. Polonia,
 Airey c. Irlanda,
 Marianna Staroszczyk c. Polonia,
 Iosub Caras c. României,
 Lupaș și alții c. României
 Beian c. României
 Viașu c. României
 Masinexportimport Industrial Group SA c. României,
 Iorga c. României,
 Weissman c. României,
 Glod c. României,
 Albina c. României,
 Gheorghe c. României
 Brumărescu c. României
 Ruianu c. României,
 Lungoci c. României,
 Sandor c. României,
 Ștefănescu c. României,
 Sabin Popescu c. României,
 Dragne c. României,

Se vor avea în vedere Buletinul Casației, Revista Română de Drept Privat, Revista Română de Jurisprudență, Pandectele Române, Curierul Judiciar, Dreptul apărute în anii 2008, 2009, 2010.

Sunt recomandate ultimele ediții ale următoarelor lucrări:

1. V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. I și II, Editura Național, București, 1997;
2. I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. I și II, ediția a II-a, Editura C.H. Beck, București, 2007;
3. I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ediția a 5-a, Editura C.H. Beck, București, 2008;
4. M. Tăbârcă, *Drept procesual civil*, vol. I și II, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2008;
5. M. Tăbârcă, Gh. Buta, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat cu legislație, jurisprudență și doctrină*, Editura Universul Juridic, București, 2007;
6. G. Boroi, O. Spineanu – Matei, *Codul de procedură civilă*, Editura All Beck, București, 2005.